

Un patriota al servei d'un poble

Entrevista a Francesc Ferrer i Gironès

DAVID PAGÈS I CASSÚ

Francesc Ferrer i Gironès i David Pagès i Cassú en un moment de l'entrevista

(1974); *L'economia del set-cents a les comarques gironines* (1989); *Lletres de batalla (cartes per la llengua catalana)* (1989); *Els Drets Lingüístics dels catalanoparlants* (1990), publicat conjuntament amb Josep Cruanyes; *Una acció per l'habitatge: els primers 30 anys del Patronat Santa Creu de la Selva* (1991); *La persecució política de la llengua catalana* (1991); *Isabel Vilà, la primera sindicalista catalana* (1996); *Els moviments socials a les comarques gironines* (1998); *Origen i valors del catalanisme* (1998); *Catalanofòbia. Història del pensament anticatalà* (2000); *El gran llibre per la independència* (2005)... Uns volums que són del tot necessaris i imprescindibles per a un país que aspira a no perdre la seva memòria històrica i a dispo-

Parlar de Francesc Ferrer i Gironès (Girona, 1935) és parlar d'activisme i, per consegüent, de compromís i de generositat. El fil conductor de totes les seves accions ha estat sempre la voluntat de servei i l'amor a la llengua i al país.

En els espais més profunds de les paraules *justícia* i *llibertat* hi trobem el nord de les seves actuacions, les quals ha dut a terme des de diferents associacions culturals, des de la participació en la política activa (sempre en qualitat d'independent) i, amb motiu dels càrrecs que ha ocupat, des de diferents tribunes: la Cambra de Comerç, el Senat, el Parlament de Catalunya... i l'Ajuntament de Girona, d'on actualment és regidor i tinent d'alcalde de l'àrea de Participació Ciutadana.

Els volums que té publicats —alguns dels quals han estat autèntics *best-sellers*— han significat una altra plataforma des de la qual ha pogut vehicular també els seus valors, pensaments i inquietuds. Ha escrit, entre altres títols, *El suelo industrial en la provincia de Gerona*

— i *El gran llibre per la independència* (2005)...

sar d'una biblioteca que no tingui buits. Aquests últims mesos ha rebut, per raó de la seva trajectòria, la Creu de Sant Jordi, que cada any atorga la Generalitat de Catalunya, i un multitudinari homenatge, que va tenir lloc el passat 24 de juny al Palau Firal de Girona. Tot plegat no ha sorprès ningú: la seva coherència, la seva proximitat, la seva perseverança i sobretot el seu coratge li han valgut el respecte i l'estima de tot el poble dels Països Catalans.

La facilitat per a teixir complicitats ha estat una altra de les seves grans consecucions. Ha conegut milers de persones, amb moltes de les quals ha compartit projectes, somnis i il·lusions. No obstant això, en aquesta entrevista ens plau destacar, d'una manera especial, el suport que sempre ha tingut de la seva muller, Montserrat Pumarola, mestra de professió, persona lleial i infatigable, que l'ha acompanyat —i l'acompanya— en tots els camins fressats, en totes les aventures empreses, en totes les travessies fetes.

—Amb motiu de l'homenatge que va rebre a Girona el dia 24 de juny, s'ha parlat de vós com a persona eclèctica, d'idees clares, d'home coherent, de polític de carrer... De tots els elogis que us han atribuït, quin us

ha fet més il·lusió? N'hi ha algun amb què us hàgiu sentit especialment identificat?

—És una cosa que se m'ha fet estranya, perquè, d'elogis, n'he rebut de tot arreu i de tots els àmbits. Però els que

més m'han agradat —o que he considerat més oportuns— han estat els referents a la coherència o a la constància. L'elogi que considero més encertat és que sempre he pensat igual, dins un petit marge que sempre hi ha, tant

en la política nacional com en la política social.

—Una característica de l'homenatge és que va ésser transversal. No sols hi havia representats de moltes associacions sinó també de diferents partits polítics. Ens consta que això us va plaure molt.

—Efectivament, em va plaure veure gent de tots els països de parla catalana, però també de tots els àmbits professionals, i no cal dir de tots els partits polítics catalans amb ideologia de democràcia tradicional.

—Joan Carreres i Péra, escriptor i capellà, ha escrit que, per a vós, «la llengua no és un senyal d'identitat. És la identitat!» Suposem que ho confirmeu, però expliqueu-nos-ho una mica.

—Actualment, al món, totes les societats que estan en l'era del benestar vénen a fer el mateix. Les cultures també s'han globalitzat en els països de l'Occident. En conseqüència, els catalans fem les carreteres, els trens, les operacions quirúrgiques, el sistema escolar... igual que els altres. Els catalans, de l'única cosa que tenim una singular i única propietat és de la nostra llengua. I, a més, el dia que deixéssim de parlar la nostra llengua, això significaria que hem decidit deixar de ser catalans.

—D'on ve la vostra militància a favor de la llengua, la cultura i el país?

—No ho sé pas amb exactitud. Els qui som de la generació de la República vàrem anar a escola de petits durant el franquisme. En conseqüència, durant els quaranta anys de dictadura l'ambient no era pas propici a la nostra filosofia. El que puc dir és que abans d'anar a fer el soldat obligatori a l'exèrcit espanyol, que ens ocupava militarment, vaig decidir anar a fer un curset de llengua catalana, que s'organitzava clandestinament a la UEC (Unió Excursionista de Catalunya), per tal de poder escriure als meus pares en català. Aleshores jo devia tenir cap a vint anys. El que recordo, com si fos ara, és que el dia més feliç de la meua vida fou quan vaig poder escriure de la mateixa manera com parlava i en la mateixa llengua en què pensava.

—Aquesta dilatada trajectòria a favor de les causes esmentades, ¿us pot ha-

ver amagat una mica la tasca que heu fet en altres camps, que ha estat, i és, també molta i intensa?

—De fet, les meves activitats han estat diverses... i en diferents camps. En primer lloc podríem dir que en el camp professional, durant quaranta anys, hi vaig desenvolupar una tasca inesborrable com a gestor d'habitatges socials, perquè eren edificis de Protecció Oficial; després, en la vida cívica, quan vaig estar a la Cambra de Comerç; també, en les entitats culturals... Més tard en la vida política i, des de les meves responsabilitats polítiques, m'he mogut pràcticament en tots els sectors.

—Pel que fa al futur de la llengua, quins auguris faríeu?

—L'auguri és que tot depèn dels catalans. Fins als anys trenta la immigració va ser suau. D'ençà d'ara, la demografia és el màxim perill de la llengua. En conseqüència, depèn de nosaltres de fer-la necessària socialment.

—Miquel Pueyo, secretari general de Política Lingüística de la Generalitat, deia fa poc que, respecte a la llengua, hem de ser optimistes per força, perquè ningú no puja a un vaixell que

s'enfonsa. La imatge està molt ben aconseguida, oi?

—Naturalment, això ho vaig escriure ja fa temps, quan a Girona va emergir aquella escola de professors que en dictaminaven la desaparició en pocs anys. Les absoltes del català les he vistes escrites des d'Antoni Puigblanc fins a Salvador Espriu, i altres emuladors que en varen dir «la morta-viva».

—Agafeu la vareta màgica de la llengua i doneu-nos tres fórmules per a potenciar l'ús social del català.

—Avui, gairebé diria que amb una sola actuació en tindríem prou. Seria que els catalans mai no abandonéssim la llengua, en cap cas. Enlloc, davant de qualsevol persona, i en tot moment. Si tots sempre parléssim en català, sense renunciar-hi mai, ja seria suficient. Cal saber que jurídicament no tenim cap obligació de parlar en cap més altra llengua que la nostra.

—En una entrevista al *Diari de Girona*, en preguntar-vos quin desig expressaríeu, vàreu respondre: «Que els immigrants s'integrin.» Com veieu aquesta qüestió? Com valoreu les noves campanyes lingüístiques adreçades als immigrants i als joves?

Francesc Ferrer i Gironès
Un patriota al servei d'un poble

—Quan dic que «s'integrin», vull dir que, després d'integrar-se laboralment, ho facin lingüísticament... De moment no ho veig pas gaire clar. Cal que tot-hom faci un esforç, i sobretot els catalans que els lloguen, que els tracten, etc. Les noves campanyes, si comptessin amb la col·laboració de tots els catalans, talment com en una campanya nacional, permetrien grans avenços. Ara, de moment, ho veig un intent i prou.

—¿No és paradoxal que, després de vint-i-cinc anys d'escola catalana, encara hi hagi en els quioscos una desproporció tan important entre mitjans escrits en català i en castellà? ¿O que el jovent, mai com ara, parli tant en castellà? A què ho atribueu?

—Els mitjans de comunicació per ràdio i per TV en català han estat un èxit. En la qüestió escrita, tot i que hi ha importants excepcions, ens ha mancat qualitat, i no ha estat pas per culpa de la llengua. Quan hi ha qualitat, la llengua no té cap importància. Ara bé, la població que actualment viu i treballa a Catalunya no ha acabat pas d'integrar-se a través dels mitjans de comunicació, atès que els fills dels immigrants dels anys cinquanta i seixanta, almenys jo, no els veig pas normalitzats del tot.

—El primer informe sobre la situació del català (2003-2004), fet per l'Observatori de la Llengua Catalana i elaborat per experts de la Universitat de Barcelona, alerta de la situació del català al País Valencià, a la Catalunya del Nord i a les Balears. Els seus autors, Xavier Vila i Eva Pons, destaquen que el problema principal que afecta el català és que les administracions que en són responsables no unifiquen esforços i que no es fomenta prou la interrelació entre els catalanoparlants dels diferents territoris. La vostra activitat, present arreu dels Països Catalans, què pretén?

—Si efectivament, per part dels respectius governs, l'amor i el foment de la llengua balear i valenciana fos real, no hi hauria res a dir. L'interès per desunir la llengua palesa el poc interès que tenen pel seu progrés. Tanmateix, les llengües són més fortes que els governs; en conseqüència, és un cercle viciós. No sabem si els governs fan el que volen els ciutadans, o si els ciu-

dans s'adapten al poc interès dels seus respectius governs.

—L'èxit de vendes dels vostres llibres són un bon termòmetre per a constatar que els temes que tracteu interessin al ciutadà?

—Home, potser sí, que hi té alguna cosa a veure. L'èxit editorial d'un llibre està en funció de quasi uns deu paràmetres o variables. Hi val també, sobretot, el tema del llibre.

—Ja que parlem de llibres, el dia de l'homenatge el diputat Joan Puigcercós us instava a escriure les vostres memòries. Teniu previst de fer-ho?

—Us seré franc: sempre, tot el que he escrit fins ara han estat coses ideològiques o polítiques; mai no he escrit literàriament. Unes memòries, per a resultar interessants, han de ser ben escrites i han d'explicar qüestions d'interès. Quan aprengui a saber posar bé els adjectius, potser m'hi arriscaré. En Puigcercós em va comprometre.

—Heu escrit sobre els diferents intents de manipulació i ocultació de la història de Catalunya i n'heu parlat, però ¿es fa prou, des de les escoles dels Països Catalans, per a fer-la arribar als alumnes d'ESO i de batxillerat? Els nostres alumnes, ¿coneixen prou els grans episodis i els grans personatges de la nostra història?

—No. Jo crec sincerament que la història de Catalunya no s'ensenya a les escoles i no s'ensenya de la manera que caldria per a desfer totes les manipulacions que ha patit durant tres segles per part de la Corona de Castella. De fet, ningú no ensenya que Catalunya va tenir el primer Parlament, la Pau i Treva, el primer sindicat agrari, la lli-

bertat com a element consubstancial al país, etc.

—El dia de la presentació del vostre darrer volum, *El gran llibre per la independència*, deieu que, si mai es fa un referèndum, la pregunta no ha de ser «Vols la independència?» sinó «Voleu que us tornem la vostra llibertat?» Faria falta que moltes qüestions les miréssim amb un altre enfocament? La nostra mentalitat hauria de canviar?

—Jo crec que si els espanyols fossin demòcrates i consideressin que la llibertat ens la varen prendre per força i amb violència, i, per tant, ara això de la violència no val, caldria que ens la tornessin elegantment, amb una *devolution*. I, atès que els catalans mai no hi han renunciat, a la llibertat, i sempre l'han reivindicada, ara, en fer la pregunta, haurien de dir: ¿Voleu que us tornem la vostra llibertat, que us vàrem treure il·legalment?

—Aquests últims temps us heu referit diverses vegades a la figura d'Alexandre Deulofeu. Per què l'hem de rescatar de l'oblit? Per què ens convé enaltir-lo?

—Alexandre Deulofeu, quan va tornar de l'exili per haver estat republicà, va portar una vida molt amagada. Amb la caiguda del mur de Berlín i la desfeta de l'URSS, Deulofeu amb la seva teoria de la «Matemàtica de la Història», que va escriure en vint-i-quatre volums, ho va endevinar. També havia previst la desfeta de l'Estat espanyol per a d'aquí a vint anys. Amb aquesta predicció, també caldria que l'encertés.

—Hem sabut que donareu nom a un premi a favor de la llengua i la nació catalanes. Suposem que això us deu fer molta il·lusió, perquè és una de les coses que consoliden, d'una manera plena, una persona com a referent.

—Ha estat una idea de l'editorial La Busca. El premi vol distingir els assaigs entre 100 i 120 folis sobre temes dels països de parla catalana; temes que siguin d'interès nacional (llengua, migració, economia, etc.) i sobre els quals calgui reflexionar. La meua col·laboració la tindran sempre.

La vostra col·laboració la tindrem sempre. Els Països Catalans i la seva gent ho saben. I us ho agraeixen de cor.♦